

AGENDA 2030 – GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Redovisning av kommunstyrelsens särskilda uppdrag om hur Agenda 2030 kan implementeras i Nacka

Sammanfattning

Den 25 september 2015 antog FN:s generalförsamling Agenda 2030 för hållbar utveckling. Den består av 17 mål som ska uppnås till år 2030 och går ut på att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Den svenska regeringen deklarerade tidigt att Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan och att kommunerna har en nyckelroll i och med att de står närmast invånarna, de lokala företagen och civilsamhällets organisationer.

I Nackas mål och budget 2019–2021 fick kommunstyrelsen det särskilda uppdraget att se över hur FN:S Agenda 2030-mål om långsiktig hållbarhet kan implementeras i kommunen.

Stadsledningskontorets stab och miljöenheten har genomfört en omvärldspaning samt gjort en kartläggning av de globala målen och hur de relaterar till kommunens ordinarie verksamhet och styrning. Kartläggningen visar att Nacka redan idag gör mycket som bidrar till hållbarhet och som stödjer genomförandet av Agenda 2030, såväl i det dagliga arbetet som i den långsiktiga planeringen och utvecklingen. Bedömning är att kommunen kan anses ha rådighet inom alla 17 målen att det är viktigt att se hållbarhetsarbetet som en helhet och ha alla tre dimensioner av hållbarhet som utgångspunkt: sociala, ekologiska och ekonomiska.

Eftersom mål -och resultatstyrning är grunden för Nacka kommuns styrning är bedömningen att uppföljning är starkt kopplat till implementeringen av Agenda 2030. Den politiska viljan och ambitionsnivån framhävs ofta som en av de viktigaste faktor för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete. Tillvägagångssätt för en implementering av Agenda 2030 i Nacka som identifierats i och med denna redovisning handlar om just om vikten av uppföljning, kunskap och delaktighet, förankring i styrsystem, samverkan och partnerskap samt långsiktighet.

Innehållsförteckning

I	Uppdraget och processen.....	4
1.1	Uppdraget.....	4
1.2	Processen – så har vi arbetat med uppdraget.....	4
2	Bakgrund	5
2.1	Hållbar utveckling – Vad är det?.....	5
2.1.1	Ekologisk hållbarhet.....	6
2.1.2	Social hållbarhet	6
2.1.3	Ekonomisk hållbarhet.....	6
2.2	Agenda 2030 – en global överenskommelse.....	6
2.2.1	EU:s ambition.....	8
2.2.2	Agenda 2030 i Sverige.....	8
2.2.3	Koppling till miljömålen	10
2.2.4	Koppling till folkhälsomålen	11
2.2.5	Agenda 2030 i andra kommuner	11
2.2.6	Mätning av Agenda 2030	12
3	Agenda 2030 i Nacka	13
3.1	Nacka kommuns styrmodell och Agenda 2030	13
3.2	Nacka kommuns hållbarhetsarbete.....	17
4	Redovisning och slutsatser	19
4.1	Varför hållbarhet inom ramen för Agenda 2030?.....	21
4.2	Tillvägagångsätt för en implementering.....	22
4.2.1	Vikten av att följa upp	23
4.2.2	Kommunikation, kunskap och delaktighet.....	24
4.2.3	Förankring i styrsystem	24
4.2.4	Samverkan och partnerskap	25
4.2.5	Långsiktighet.....	25

I Uppdraget och processen

I.1 Uppdraget

I mål och budget 2019–2021 fick kommunstyrelsen det särskilda uppdraget att se över hur FN:S Agenda 2030-mål om långsiktig hållbarhet kan implementeras i kommunen.

I.2 Processen – så har vi arbetat med uppdraget

Stadsledningskontorets stab och miljöenheten har haft i uppdrag att hålla samman arbetet. För att kunna implementera de globala hållbarhetsmålen i Nacka kommun har ett flertal punkter behövt utredas. Denna redovisning av uppdraget syftar till att fungera som ett analys- och planeringsunderlag i det fortsatta arbetet med att implementera målen i Agenda 2030 i Nacka kommun. Uppdraget har genomförts genom:

- **Omvärldsspaning.** För att inhämta inspiration och kunskap om hur andra kommuner tagit sig an uppdraget såväl som att följa Sveriges nationella inställning och plan för Agenda 2030-arbetet.
- **En kartläggning** av vilka av agendans 17 mål och 169 delmål som är relevanta för Nacka kommun samt vari kommunens rådighet kopplat till de globala målen egentligen ligger. Syftet med detta har varit att synliggöra vilka nämnders eller bolags ansvar som mappar mot agendans olika mål.
- **En övergripande kartläggning** av insatser som redan pågår i kommunen och som har koppling till olika målområden inom Agenda 2030. En stor del av det som är kommunens grunduppdrag handlar om områden som omfattas av Agenda 2030-målen och syfte har varit att synliggöra kommunens redan existerande arbete och koppla det till ett antal goda exempel.
- **Analys av nyckeltalen i Kolada för Agenda 2030.** Genomgång, jämförelse och analys utifrån Nackas nyckeltal för Agenda 2030 i kommundatabasen Kolada.
- **En genomläsning** av kommunens styrdokument. Syftet var att inhämta information om hur väl styrningen i Nacka stämmer överens med intentionerna i Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.
- **Workshops och utbildningar.** Syftet med dessa har varit att inhämta information ur organisationen för att skapa en bild av hur politiker, kommunledningen och verksamheterna ser på arbetet med de globala hållbarhetsmålen och vilka mål man ser som viktigast att arbeta mot. Ett annat viktigt syfte har varit att skapa delaktighet och

medvetenhet om Agenda 2030 samt ta tillvara på goda idéer och exempel på vad som redan görs i arbetet mot Agenda 2030-målen. Ca 100 medarbetare, chefer och politiker från olika verksamheter har under 2019 deltagit i dessa utbildningar och workshops.

- **Glokala Sverige.** Nacka kommun har under 2019 varit en av de deltagande kommunerna i kommunikationsprojektet Glokala Sverige som är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)¹.

2 Bakgrund

2.1 Hållbar utveckling – Vad är det?

Begreppen hållbar utveckling och hållbarhet används i många olika sammanhang. Hållbar utveckling är en översättning av engelskans ”sustainable development” och ett begrepp för att peka ut en önskvärd samhällsutveckling. Begreppet blev känt i världen genom FN-rapporten ”Vår gemensamma framtid” 1987, kallad Brundtlandrapporten och genom FN:s första miljö- och utvecklingskonferens 1992. I Brundtlandrapporten definieras en hållbar utveckling som *”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”*. Den definitionen är en överordnad princip för FN:s arbete och ett övergripande mål för svensk politik. Ett sätt att göra begreppet mer konkret är att dela in det i tre olika dimensioner: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

De tre dimensionerna av hållbar utveckling var en viktig utgångspunkt i framtagandet av de 17 globala målen. Alla tre perspektiven behöver beaktas för att kunna skapa en hållbar värld. Någon exakt definition av vad som ingår i varje dimension finns inte utan skiljer sig åt en del beroende på sammanhang. Relationerna mellan dimensionerna är heller inte entydig. Ibland kan den kännetecknas av synergieffekter, som exempelvis det positiva sambandet mellan utbildning och ekonomiska tillväxt, men minst lika ofta uppstår konflikter som det mellan ekonomisk tillväxt och ekosystemet.

¹ Glokala Sverige: <https://fn.se/vi-gor/utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda-2030/glokala-sverige/>

2.1.1 Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet innefattar klimatsystemens stabilitet och allt som har med jordens ekosystem och deras långsiktiga produktionsförmåga att göra, bland annat luft-, mark- och vattenkvalitet, landanvändning, biologisk mångfald och ekosystemtjänster som till exempel pollinering med hjälp av bin. I detta ingår också att hushålla med ändliga resurser och att skydda och bevara estetiska och kulturella värden förknippade med naturen. För de ekologiska systemen går det att definiera och mäta hållbarhet tämligen bra.

2.1.2 Social hållbarhet

Social hållbarhet berör människors livsvillkor i samhället och strävan mot ett samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls och där mänskliga rättigheter säkerställs. Social hållbarhet handlar om jämlika förutsättningar och ett gott liv för alla flickor och pojkar, kvinnor och män. Mer konkret omfattar social hållbarhet bland annat jämställdhet, social omsorg, utbildning, trygghet, mångfald, icke-diskriminering, delaktighet, kultur och en god folkhälsa. Hur dessa aspekter definieras kvantitativt och vad det innebär i praktiken är inte helt okomplicerat att fastställa. Ett sätt att definiera social hållbarhet är att använda sig av ett antal indikatorer som utvecklats för att mäta välbefinnande, utveckling osv.

2.1.3 Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet innefattar bland annat möjlighet till arbete och försörjning, hållbara produktions- och konsumtionsmönster, näringslivets betydelse och en teknisk utveckling. Fattigdom ska utrotas och är en förutsättning för att nå en globalt hållbar utveckling. Definitionen av den ekonomiska hållbarheten är den mest kontroversiella med flera skiljaktiga tolkningar av begreppet. Den mest ortodoxa definitionen innebär att ekonomisk tillväxt förväntas ske genom ökad tillväxt och utveckling men får inte ske på bekostnad av den ekologiska eller sociala hållbarheten.

2.2 Agenda 2030 – en global överenskommelse

FN har antagit 17 globala utvecklingsmål², Agenda 2030, som bland annat handlar om att uppnå jämställdhet, minska ojämlikheten, bekämpa klimatförändringen, säkerställa god hälsa, likvärdig

² Svenska FN-förbundet: <https://fn.se/vi-gor/utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda-2030/>

utbildning samt hållbar ekonomisk tillväxt. De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 ersatte de åtta millenniemålen som löpte ut 2015. Där fokus för millenniemålen var fattigdomsbekämpning och utvecklingsländernas utmaningar har Agenda 2030 en betydligt bredare ansats – att uppnå långsiktig hållbar ekonomisk, social miljömässig utveckling. Den berör också på ett helt annat sätt alla länder och inte bara utvecklingsländer. De 17 globala målen och 169 delmålen för hållbar utveckling är universella, integrerade och odelbara. Synergierna och den integrerade karaktären på de globala målen är av avgörande betydelse för att säkerställa att syftet med Agenda 2030 för hållbar utveckling förverkligas. I deklarationen för Agenda 2030 står att ”varje regering uppställer sina egna nationella delmål med utgångspunkt i den globala ambitionsnivån”. Med antagandet av agendan har Sverige åtagit sig att göra detta. De globala målen är³:

1. Ingen hunger
2. Ingen fattigdom
3. God hälsa och välbefinnande
4. God utbildning för alla
5. Jämställdhet
6. Rent vatten och sanitet för alla
7. Hållbar energi för alla
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur
10. Minskad ojämlikhet
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion
13. Bekämpa klimatförändringarna
14. Hav och marina resurser
15. Ekosystem och biologisk mångfald
16. Fredliga och inkluderande samhällen
17. Genomförande och globalt partnerskap

En viktig del är att lista internationella, nationella och regionala målsättningar för hållbarhetsarbetet och värdera vilka mål som är relevanta för kommunens prioriteringar i detta arbete. Dessa målsättningar kan också ge vägledning om inom vilka områden man kan förvänta

³ UNDP i Sverige: <https://www.globalamalen.se/>

sig olika initiativ och insatser som kan påverka förutsättningarna för kommunens arbete inom berörda områden.

2.2.1 EU:s ambition

EU har uttryckt att man vill ta en ledande roll i att uppnå målen och man arbetar aktivt med dess implementering, dels genom att integrera dem i EU:s policyområden och Europeiska kommissionens prioriteringar, dels genom att arbeta fram EU:s långtidsvision för ett hållbart Europa efter år 2020. Dessa åtaganden reflekteras även till viss del i det nya förslaget till EU:s långtidsbudget för år 2021–2027.

Den europeiska gröna given, The Green Deal, lanserades nyligen av Europeiska kommissionen som EU:s nya tillväxtstrategi, med syftet är att uppnå klimatneutralitet till år 2050⁴. Det innebär både ökade satsningar på området och en fortsättning på det arbete som redan har påbörjats för att nå Parisavtalets målsättningar samt de 17 målen i FN:s Agenda 2030.

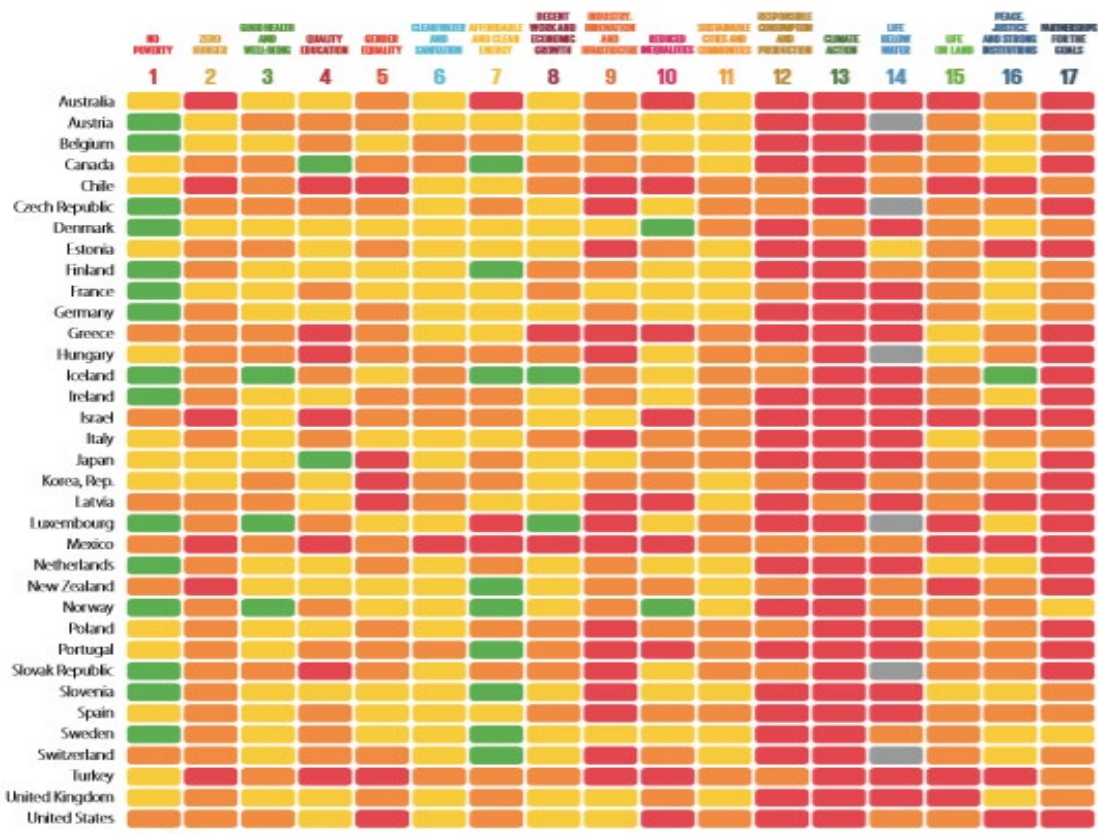
EU:s sex prioriteringar 2019 – 2024 är:

- En europeisk grön giv - bli världens första klimatneutrala kontinent
- En ekonomi för människor - arbeta för social rättvisa och välfärd
- Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern - ge människor mer inflytande med en ny generation teknik
- Främjande av vår europeiska livsstil - skydda våra medborgare och våra värden
- Ett starkare Europa i världen - stärka vårt ansvarsfulla globala ledarskap
- En ny satsning på demokrati i Europa – Vårda, skydda och stärka demokrati

2.2.2 Agenda 2030 i Sverige

Sveriges ligger långt fram i arbetet med hållbar utveckling, men har i likhet med många andra länder fortfarande stora utmaningar att hantera. SDG index score rankar hur nära världens länder är att nå de globala målen. I 2018 års rankning hamnade Sverige på första plats.

⁴Europeiska kommissionen: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

Resultatmatris över hur långt ifrån respektive OECD-land är att nå de globala målen enligt The SDG index score. Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. (2018):

SDG Index and Dashboards Report 2018. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Regeringens ambition är att vara ett föregångsland i genomförandet av agendan⁵ som man konstaterar måste ske på alla nivåer i samhället. Inte minst på lokal nivå. Under 2020 kommer regeringen att lägga fram en proposition i syfte att skapa en bredare parlamentarisk förankring i riksdagen gällande de globala målen och Agenda 2030.

Som en del i Sveriges genomförande av Agenda 2030 tillsatte regeringen i mars 2016 en delegation med uppgift att stödja och stimulera arbetet. Agenda 2030-delegationen⁶ konstaterar att utmaningarna i Agenda 2030 till stor del är globala, men att lösningarna företrädesvis är lokala och att genomförandet innebär en omfattande samhällsomställning. Delegationen identifierar några förutsättningar som krävs:

- Långsiktighet i beslutsfattandet och nya sätt att identifiera och ta sig an nya samhällsutmaningar

⁵ Regeringsförklaringen den 10 september 2019

⁶ Regeringskansliet 2018. Handlingsplan Agenda 2030 2018-1020, www.regeringen.se

- Ökad medvetenhet och kunskap
- Att barn och unga ses som viktiga aktörer
- Sektorsövergripande partnerskap

Sveriges regering har med stöd av Agenda 2030-delegationens arbete fastställt sex fokusområden där Sveriges utmaningar är som störst, men där också möjligheter till lösningar identifierats:⁷

- Ett jämlikt och jämställt samhälle
- Hållbara samhällen
- En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi
- Ett starkt näringsliv med hållbara företag
- Hållbara och hälsosam livsmedelskedja
- Stärkt kunskap och innovation

Enligt en uppskattning av Regionkommittén kräver 65% av de 169 delmålen engagemang från lokala/regionala aktörer för att uppnås. Också i Agenda 2030-delegationens slutbetänkande framgår att det är i kommuner och städer som globala åtaganden, internationell rätt och EU-rätt samt nationell lagstiftning ska omsättas i praktisk handling. Det är kommunerna som står närmast invånarna, lokala företag och organisationer. Kommunerna är även ansvariga för en stor del av den sociala och fysiska infrastrukturen som påverkar befolkningens levnadsförhållanden och möjligheter. Genom kommuners demokratiuppdrag är de viktiga för att skapa engagemang, få genomslag och åstadkomma förändring i arbetet för en hållbar utveckling som omfattas av Agenda 2030. Enligt nuvarande nationell politik har kommuner och regioner en nyckelroll i genomförandet av agendan och Agenda 2030 kommer att innebära behov av ökat samarbete regionalt och lokalt och mer tvärsektoriellt tänkande än tidigare.

2.2.3 Koppling till miljömålen

Riksdagens och regeringens övergripande mål för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser⁸. Agenda 2030-delegationen lyfter också fram att miljömålen är centrala för genomförandet av Agenda 2030 på nationell nivå och i relation till omvärlden. Enligt delegationens bedömning överensstämmer miljömålen väl eller delvis med

⁷ Slutbetänkande av Agenda 2030-delegationen, Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, SOU 2019:13, <https://www.regeringen.se/493ab5/contentassets/a1d21f7c7c7c484e96c759f2b3c44638/agenda-2030-och-sverige-varldens-utmaning--varldens-mojlighet-sou-201913.pdf>

⁸ Riksdagens definition av generationsmålet, <http://sverigesmiljomal.se/miljomalen/>

delmål i 12 av de 17 målen i agendan. Att miljömålen uppnås har därför stor betydelse för genomförandet av Agenda 2030. Miljödimensionen är en grundläggande förutsättning för att nå hållbarhet inom den ekonomiska och sociala dimensionen i Agenda 2030. En god livsmiljö kräver till exempel frisk luft, rent vatten och gift och bullerfri miljö, samtidigt som vår ekonomiska utveckling är beroende av långsiktig tillgång till naturresurser för livsmedel och andra råvaror och material samt upplevelser.⁹

2.2.4 Koppling till folkhälsomålen

Det övergripande nationella målet för den svenska folkhälsopolitiken är "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen". För att underlätta arbetet med att nå det övergripande målet har elva målområden beslutats av riksdagen. Målområdena grupperar faktorer i människors livsvillkor och levnadsvanor som är av central betydelse för hälsan. Målen har vissa likheter med frågor som följs upp i Agenda 2030. Folkhälsomyndigheten följer upp målområdena med ett antal indikatorer. Många av dessa återfinns i den nationella listan även om de i vissa fall är lite annorlunda definierade beroende på harmonisering mot den globala listan och agendans delmål.¹⁰

2.2.5 Agenda 2030 i andra kommuner

Kommuner genomför Agenda 2030 på frivillig grund, med möjlighet att definiera och prioritera genomförandet av hållbarhetsarbetet utifrån sina egna utmaningar och förutsättningar.

Såväl delegationen som regeringens handlingsplan framhåller dock att kommuners och regioners centrala roller i genomförandet av Agenda 2030. Man lyfter fram att det är angeläget att genomslaget för Agenda 2030 fortsätter att öka i kommuner och regioner, och att fler kommuner och regioner integrerar arbetet med hållbar utveckling och Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning.¹¹ Även om Sverige och svenska kommuner ofta toppar olika globala rankinglistor över insatser för hållbarhet har svenska kommuner kommit olika långt i att uttryckligen koppla sina hållbarhetsåtgärder med de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

⁹ Agenda 2030-delegationen, Delredovisning om Agenda 2030 och befintliga riksdagsbundna mål, Fi 2016:01, mars 2018

¹⁰ Det handlar om jämlik hälsa - Utgångspunkter för Kommissionens arbete. Delbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa. SOU 2016:55.

¹¹ Agenda 2030-delegationen, Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, SOU 2019:13, 2019

Av omvärldsspaningen framgår att en del kommuner, liksom Nacka, befinner sig i ett startskede där man just börjar hämta inspiration eller kunskap från innehållet i agendan, medan andra var tidigt ute med att påbörja arbetet med att implementera Agenda 2030 i den egna verksamheten. En del kommuner, så som Stockholm stad, har inväntat tydligare besked från regeringen gällande det lokala arbetet med agendan. Medan Malmö stad redan 2015 beslutade om att Agenda 2030 skulle vara ledstjärna i för stadens arbete och redan då beslutande att ta målen som sina egna för att under 2019 helt integrera dem i stadens styrning, lednings -och budgetprocess.

Agenda 2030-delegationen kom i mars 2019 med sitt slutbetänkande vilket inneburit att flertalet av de svenska kommunerna nu börjar agera. Många kommuner har analyserat sin verksamhet utifrån agendan, gjort gap-analyser eller fört in agendans mål i sina ledningssystem. I vissa fall används Agenda 2030 som ett ramverk i framtagandet av nya planer, policys och strategier.

En del kommuner har anpassat hela sina organisationer utifrån agendans hållbarhetsdimensioner för att kunna hantera det tvärssektoriella perspektivet på hållbarhetsarbetet. Andra kommuner arbetar mer riktat med Agenda 2030 och hållbarhetsmålen, exempelvis för specifika projekt, aktiviteter eller policyområden. Det finns således en stor spännvidd i hur starkt målen inkluderas. Från det att de globala målen är en del av omvärldsbevakningen och bakgrundsmaterialet som man tar hänsyn till vid framtagandet av ett styrdokument, till att Agenda 2030 är en solklar integrerad del i den övergripande styrningen och styrdokument. Se bilaga 3, *Agenda 2030 i andra kommuner* för mer information om olika kommuners Agenda 2030-arbete.

Det finns emellertid tecken på att även om en majoritet av kommuner, regioner och myndigheter anger att man använder Agenda 2030 i sitt hållbarhetsarbete så har det ännu inte haft en så genomgripande påverkan på arbetssätt och prioriteringar som regeringen hoppats på.¹²

2.2.6 Mätning av Agenda 2030

I Sverige är det SCB som har i uppdrag att samordna den statistiska analysen av hur Sverige lever upp till de 17 målen och 169 delmålen i Agenda 2030. Det görs dels genom att följa upp de 230 globala indikatorer som FN beslutat om, dels genom att följa upp de nationella indikatorer som SCB tar fram i samarbete med andra svenska myndigheter och civilsamhället, där exempelvis

¹² Statskontoret. Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner, delrapport, SOU 2019:15. Slutrapporten presenteras den 30 juni 2020.

folkhälsomålen och miljömålen ingår. För den kommunala och regionala uppföljningen ser förutsättningarna lite olika ut och behöver läggas upp utifrån den egna lokala kontexten. Därför finns ingen färdig struktur framtagen för den lokala och regionala uppföljningen. Ett viktigt verktyg för att mäta resultat inom Agenda 2030 på lokal nivå är Kolada, en databas som visar kommuners och regioners resultat från år till år och ägs av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA)¹³. RKA har på uppdrag av regeringen tagit fram ett antal frivilliga nyckeltal för Agenda 2030 som kan vara till stöd för arbetet i kommuner och regioner. I urvalet för kommuner har ca 50 nyckeltal valts ut och grupperats under de 17 målen. Många av nyckeltalen skulle kunna redovisas under flera mål, men RKA har valt att endast redovisa varje nyckeltal under ett mål. Syfte är att begränsa antalet nyckeltal och underlätta för användaren att få en överblick. Nyckeltalen¹⁴ är ett viktigt steg för att Agenda 2030 ska förverkligas i hela Sverige. Arbetet med att ta fram nyckeltal för de globala målen har i enlighet med uppdraget enbart utgått från befintlig statistik, vilket innebär att inga nya nyckeltal tagits fram för att särskilt mäta Agenda 2030-målen.

3 Agenda 2030 i Nacka

3.1 Nacka kommuns styrmodell och Agenda 2030

Grunden i Nacka kommuns styrning är mål -och resultatstyrning. Via den politiskt antagna styrmodellen anger de förtroendevalda vad som ska uppnås i kommunen. Styrmodellen ska bidra till att skapa en helhetsbild och en röd tråd från visionen till det dagliga arbetet i verksamheterna.

I styrmodellen, som bygger på flera delar, styrs Nacka utifrån visionen ”öppenhet och mångfald” och den grundläggande värderingen ”förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga samt för deras vilja att ta ansvar”. I styrmodellen ingår också: ambition, övergripande mål och styrprinciper. I Nacka betonas att det är genom systematiska utvärderingar och tydliga uppföljningar av verksamheterna som hög kvalitet och resultat uppnås. Begreppet hållbarhet finns inte explicit med i Nackas styrmodell utan hanteras via det dagliga arbetet hos verksamheterna själva. Nacka förtydligar och konkretiserar därmed inte de politiska ambitionerna och förhållningssättet utifrån hållbar utveckling.

¹³ Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), www.rka.nu

¹⁴ Rådet för främjande av kommunala analyser. Agenda 2030 – Nyckeltal för kommuner och regioner. Vägledning, april 2019, www.rka.nu

Agenda 2030 är en handlingsplan för människorna och hela planetens välbefinnande. De tre dimensionerna av hållbar utveckling, det vill säga ekonomiska, sociala och miljömässiga, är viktiga utgångspunkter och genomsyrar också hela arbetet med genomförandet av agendan.

Hur de globala hållbarhetsmålen kan implementeras i Nacka kommun blir därför en fråga om hur målen kan relateras och integreras i kommunens styrning, det vill säga bli en del av ordinarie verksamhet och uppföljning. I Nacka betonas att det är genom systematiska utvärderingar och tydliga uppföljningar av verksamheterna som hög kvalitet och resultat uppnås.

Ställning kan bland annat behöva tas till om eller hur den befintliga styrmodellens olika delar redan stödjer en hållbar utveckling i samtliga tre dimensioner, eller om någon del behöver utvecklas med avseende på hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030. I den processen kan denna redovisning och kartläggning utgöra ett hjälpmedel.

Illustration: Nacka kommuns styrmodell

Illustration: Azote images för Stockholm Resilience Centre

En viktig överordnad princip för Agenda 2030 är att sträva efter en utveckling som tillfredsställer dagens behov men utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov¹⁵.

Kommunens vision bygger på att öppenhet är ett förhållningssätt som leder till mångfald. Den Nacka-anda som åsyftas med visionen om *öppenhet och mångfald* präglas av nyfikenhet, en tillåtande

¹⁵ Generationsperspektivet i Agenda 2030

attityd samt att kommunen bör stödja den som inte av egen kraft kan skapa sig goda levnadsbetingelser. Agenda 2030 talar om *"leave no one behind"* just därför att alla behövs. Med hjälp av Agenda 2030 kan ett synliggörande av det befintliga hållbarhetsarbetet i kommunen ske. Nacka kan förmedla resultatet av den goda kvalitet kommunen levererar och samtidigt proaktivt säkerställa en hög lägsta nivå genom redan offentliga data.

Nacka kommuns värdering handlar om *förtroende och respekt för människans vilja och förmåga att ta ansvar*. Drivkraften bakom all verksamhet i kommunen är att individer fattar rationella beslut för sin egen vardag och kommunen fattar beslut som rör kommunens medborgare. Här kompletterar Agenda 2030 med att lyfta fram vikten av att alla behövs i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen. Agenda 2030 gäller för alla människor och länder och kräver ett gemensamt engagemang från regeringar, kommuner och regioner, näringsliv och civilsamhälle.

Ambitionen *Vi ska vara bäst på att vara kommun* tydliggör vikten av att resultat mäts och jämförs med andra kommuner, där Nacka ska vara bland de 10 procent bästa i kommunala jämförelser och också bland de 25 procent mest kostnadseffektiva kommunerna i landet per område. Nacka kommuns ambition är att göra det vi ska och göra det bra. Den syftar också till att Nacka ska leverera hög kvalitet och att den kvaliteten går att mäta och jämföras med andra kommuner. Ambitionen med Agenda 2030 är att världen ska bli bättre för alla. I det ligger att avskaffa fattigdom i alla former, minska ojämlikheter och orättvisor, främja fred och rättvisa och inte minst att lösa klimatkrisen. De lokala nyckeltalen i Kolada för Agenda 2030 erbjuder här en hjälp för Nacka att visa på Nackas hållbarhetsarbete i relation till andra kommuner över tid och som på sikt även bidrar till en bättre värld för alla.

De fyra övergripande målen gäller för all verksamhet och är: *Bästa utveckling för alla, Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka, Stark och balanserad tillväxt* samt *Maximalt värde för skattepengarna*. För varje mål har kommunfullmäktige beslutat om underliggande fokusområden samt målsatta resultatindikatorer för respektive nämnd.

Nacka kommuns övergripande mål skulle kunna speglas i de tre hållbarhetsdimensionerna; social hållbarhet med *bästa utveckling för alla* som bor verkar och lever i Nacka, ekonomisk hållbarhet genom en *stark och balanserad tillväxt* och *maximalt värde för skattepengarna*. samt ekologisk hållbarhet genom *attraktiva livsmiljöer i hela Nacka*. Agenda 2030 visar tydligt att målen är integrerade och att det inte finns en hierarki dem emellan varför de inte står emot varandra utan behöver vägas

samman för att kunna ligga till grund för beslut och inriktning i övergripande och specifika frågor. Detsamma gäller för Nackas fyra övergripande mål som alltid ska tas hänsyn till och vägas samman för att tillsammans bidrar till kommunens måluppfyllelse.

Kommunens fyra styrprinciperna ska vägleda verksamheterna mot målen och säkra god ekonomisk hushållning. Den styrprincip som handlar om *delegerat ansvar och befogenheter* syftar till att beslut ska fattas där rådgivning finns, det vill säga så verksamhets- och kundnära som möjligt. Kommunövergripande mål och inriktningar anges och de olika verksamhetsområdena konkretiserar och utför självständigt åtgärder för att uppnå dessa mål, med de medel de har till förfogande. Detta speglas även i Agenda 2030 där en stor del av ansvaret för genomförandet av en hållbar värld ligger på lokal nivå, det vill säga inom det kommunala uppdraget. Det Agenda 2030 förtydligar är att alla dessa verksamhetsnära befogenheter och beslut kopplas till en helhet och behöver tas och förmedlas i relation till det gemensamma och andra verksamhetens beslut. I linje med en annan av kommunens styrprinciper, *konkurrens genom upphandling eller kundval* finns även inom ramen för Agenda 2030 där upphandling lyfts fram som ett särskilt kraftfullt verktyg för hållbarhet. Rättssäkerheten i Nacka säkerställs genom upphandling där en implementering av Agenda 2030 förtydligar och legitimerar medvetna hållbarhetskrav i upphandlingar baserat på Lagen om offentlig upphandling (LOU)¹⁶ som uttrycker att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn. De två kvarvarande styrprinciperna, *särskiljande av finansiering och produktion* samt *konkurrensneutralitet*, är svårare att direkt relatera till arbetet med Agenda 2030.

Mål och budget är kommunens huvudsakliga verktyg för planering och styrning då den utgör en prioritering av vad som ska genomföras för budgetperioden. Här bestäms övergripande mål och vad Nackaborna kan förvänta sig av kommunen framöver. Som nämns ovan arbetar Nacka kommun utifrån mål- och resultatstyrning. Det betyder att de förtroendevalda politikerna styr Nacka utifrån de mål kommunfullmäktige årligen fastställer för varje nämnd. Nämnderna ansvarar för att verksamheternas resultat följs upp och rapporterar tillbaka till fullmäktige. Även kommunens *översiktsplan* är ett viktigt verktyg för kommunens hållbarhetsarbete. Kommunfullmäktige antog en revidering av översiktsplanen "*Hållbar framtid i Nacka*" den 21 maj 2018. Översiktsplanen syftar till att Nacka ska utvecklas till en attraktiv och långsiktigt hållbar kommun som bidrar till en positiv utveckling i Stockholmsregionen. Planen består av ett

¹⁶ Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

huvuddokument, en karta över planerad användning av mark och vatten, underlag och en beskrivning av miljö- och hälsokonsekvenser. Målområdena i översiktsplanen är:

- Ett effektivt och klimatanpassat transportsystem
- En attraktiv och hållbar byggd miljö
- Värna natur och vatten för rekreation och biologisk mångfald
- Mångfald och trygghet i livets alla skeden
- Starkt näringsliv, bra handelsutbud och gott om mötesplatser i hela Nacka
- Ett regionalt tänkande i planeringen

Utifrån den politiska viljeinriktningen för mandatperioden¹⁷ lyfts fyra prioriterade områden fram, områden som går att relatera till flera av de globala målen, och således bidrar till genomförandet av Agenda 2030.

- Miljösmart kommun
- Stadsbyggande i takt med medborgare och miljö
- Fler jobb och snabb etablering
- Ekonomi i balans och effektiv styrning

Utöver dessa dokument, kommunallag och andra författningar finns en rad policys, strategier, planer och program som också styr och reglerar verksamheten i Nacka kommun.

3.2 Nacka kommuns hållbarhetsarbete

Kommunikativt tar Nackas hållbarhetsarbete i nuläget inte ett lika tydligt avstamp i samtliga tre perspektiven av hållbarhet som lyfts inom Agenda 2030. Kommuns hållbarhetsarbete fokuserar idag framför allt på den miljömässiga dimensionen av hållbarhet, där kommunen under de senaste åren framgångsrikt arbetat med många frågor inom klimat- och miljöområdet.

Historiskt sett har Nacka arbetat med hållbarhet i många årtionden, där Nacka redan 1995 blev en ekokommun och bildade ett Agenda 21-råd. Arbetet bedrevs bland annat i arbetsgrupper med olika inriktningar. En arbetsgrupp arbetade fram förslag till mål inför kommande översiktsplan och presenterade dessa i ett dokument samt vid ett möte i Nacka i februari 1997¹⁸. Fram till 2012

¹⁷ Mål och budget 2019–2021 samt Mål och budget 2020 - 2022

¹⁸ Miljövärdnytt nr 1 2004, <http://www.nackamiljo.se/miljvnytt20041.pdf>

arbetade Nacka utifrån detta bredare hållbarhetsperspektiv och hade under den perioden en enhet för hållbar utveckling som rapporterade kommunens hållbarhetsarbete i ett särskilt bokslut. Under perioden 2007–2012 fanns även en beredning för hållbar utveckling som hade till uppgift att utifrån kommunfullmäktiges övergripande mål, god livsmiljö, långsiktig hållbar utveckling samt trygghet och säker kommun, samverka och utveckla kommunens arbete inom dessa områden. När enheten för hållbar utveckling och rådet lades ner, skiftades kommunens hållbarhetsfokus in mer mot miljön och naturen. Utifrån den miljöanalys som genomfördes 2015 fick Nacka sex miljömål som utgår från de 16 nationella miljö kvalitetsmålen. Nacka har valt ut sju av dessa, men slagit ihop målen för levande sjöar och vattendrag med hav i balans. Under förra mandatperioden tillsatte kommunen en miljömålskommitté som arbetade fram Nackas miljöprogram 2016–2030. I och med mål och budget 2019–2021 ersattes miljömålskommittén med ett miljöutskott. Det kan konstateras att Nackas aktiva arbete med de lokala miljömålen samt att kommunen har ett särskilt miljöutskott bidrar till att uppnå den ekologiska dimensionen av de globala målen i Agenda 2030.

Nacka kommun står inför en period med stark befolkningsstillväxt. I samband med utbyggnaden av tunnelbanan har kommunen bland annat åtagit sig att se till att ett stort antal nya bostäder och arbetsplatser tillkommer till år 2030, en utbyggnad som behöver ske i takt med både medborgare och miljö. Nya stadsdelar, stora investeringar i infrastruktur och befolkningsstillväxt kommer att ha effekter på Nackasamhället både ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Att bygga en hållbar framtid innebär stora utmaningar i en kommun som växer så snabbt som Nacka. Nybyggnationen ska, i enlighet med den politiska inriktningen¹⁹, ske på ett hållbart och klimatsmart sätt och så att nya miljöer blir både trygga och tillgängliga och nära parker och grönområden. Kommunen behöver bidra genom att ställa höga ambitioner och tuffa miljökrav i stadsbyggande, energiförsörjning, trafik och upphandlingar. Avgörande är också att underlätta för Nackaborna att göra klimatsmarta val i sin vardag.

Vad gäller kommunens arbete med social hållbarhet återfinns det inom Nacka kommuns samtliga fyra övergripande mål; *bästa utveckling för alla, attraktiva livsmiljöer, stark och balanserad tillväxt* samt *maximalt värde för skattepengarna*. Det innebär att alla nämnder, enheter och verksamheter i Nacka kommun tillsammans ska arbeta för en så god och jämlik folkhälsa som möjligt. Många insatser som påverkar befolkningens hälsa och välbefinnande ingår i kommunernas grundansvar. Hur kommunen väljer att arbeta med miljö och natur, bostadsområden, vägar, kollektivtrafik, vatten

¹⁹ Alliansen politiska inriktning 2019–2022

och avlopp har stor betydelse för den sociala hållbarheten. Detsamma gäller möjligheter till bra utbildning, fritid, arbete och umgänge med nära och kära. Arbetet med social hållbarhet i Nacka utgår därför från verksamheternas grunduppdrag och hur detta skapar förutsättningar för en god hälsa hos befolkningen. Verksamheternas ordinarie arbete ska bidra till att långsiktigt skapa förutsättningar för alla i Nacka att uppleva livskvalitet och göra hälsosamma val i livet. Kommunen har idag bland annat resultatindikatorer för folkhälsa, nöjd inflytande index, nöjd medborgare index, andelen medborgare som anser sig ha bra möjlighet till att kunna utöva sina fritidsintressen med mera. Arbets- och företagsnämnden har även ett antal indikatorer som ska främja integration.

Valnämnden har blivit val- och demokratinämnd med uppdrag att bevaka demokratifrågor i kommunen och arbeta för att utveckla och fördjupa den demokratiska processen gentemot Nackaborna. Hela Agenda 2030 bygger på ett inkluderande samhälle. Och framför allt mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen, fokuserar på områden som ska främja demokrati i världen. Där ingår att skydda människors och civilsamhällets grundläggande friheter, säkerställa folkligt deltagande, minska korruption och bygga upp transparenta institutioner. Möjligheten att ha inflytande och kunna påverka har även stor vikt för god hälsa och välbefinnande vilket bidrar till mål 3. Genom demokratiuppdraget har alla kommunens nämnder en viktig uppgift i att skapa engagemang, få genomslag och åstadkomma förändring i arbetet för en socialt hållbar utveckling.

Under 2019 har kommunen tagit de första stegen mot en implementering av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Genom att agera lokalt kan Nacka kommun ta ansvar och bidra till att förbättra förutsättningarna för global hållbar utveckling. För mer information kring hur Nacka kommun bidrar till de globala målen se bilaga 4, *Nackas hållbarhetsarbete - goda exempel*.

4 Redovisning och slutsatser

Den samhällsförändring som Agenda 2030 beskriver är långsiktig. Agendans integrerade syn på hållbar utveckling innebär att den utgör en naturlig del av arbetet som redan görs inom kommunen. En implementering av Agenda 2030 i Nacka kommun ska därför inte innebära något nytt utan utgå från kommunens befintliga styrning och mål. Den kartläggning²⁰ som gjorts ger en första nulägesbild för arbetet med Agenda 2030 i Nacka. Nedan presenteras slutsatser baserat på

²⁰ Se bilaga 2, Kartläggning av Nackas relation till respektive mål i Agenda 2030

såväl prioriteringar som tillvägagångssätt och verktyg som kan behövas för en framgångsrik implementering Agenda 2030 i Nacka kommun.

Kartläggningen visar att kommunen redan idag gör mycket som bidrar till hållbarhet och som stödjer genomförandet av Agenda 2030, såväl i det dagliga arbetet som i den långsiktiga planeringen och utvecklingen. Även om Nacka redan idag gör mycket som bidrar till hållbarhet saknas en övergripande riktning och samsyn kring vad hållbar utveckling innefattar och betyder för Nacka som organisation.

Bedömning är att 85 av de 169 delmålen har koppling till det som ingår i det kommunala grunduppdraget eller inom ramen för Nacka kommuns frivilliga åtaganden. Dessa delmål, där kommunen anses ha rådighet, finns inom alla 17 målen. I vilken mån delmålen uppnås eller ej ingår inte i bedömningen.

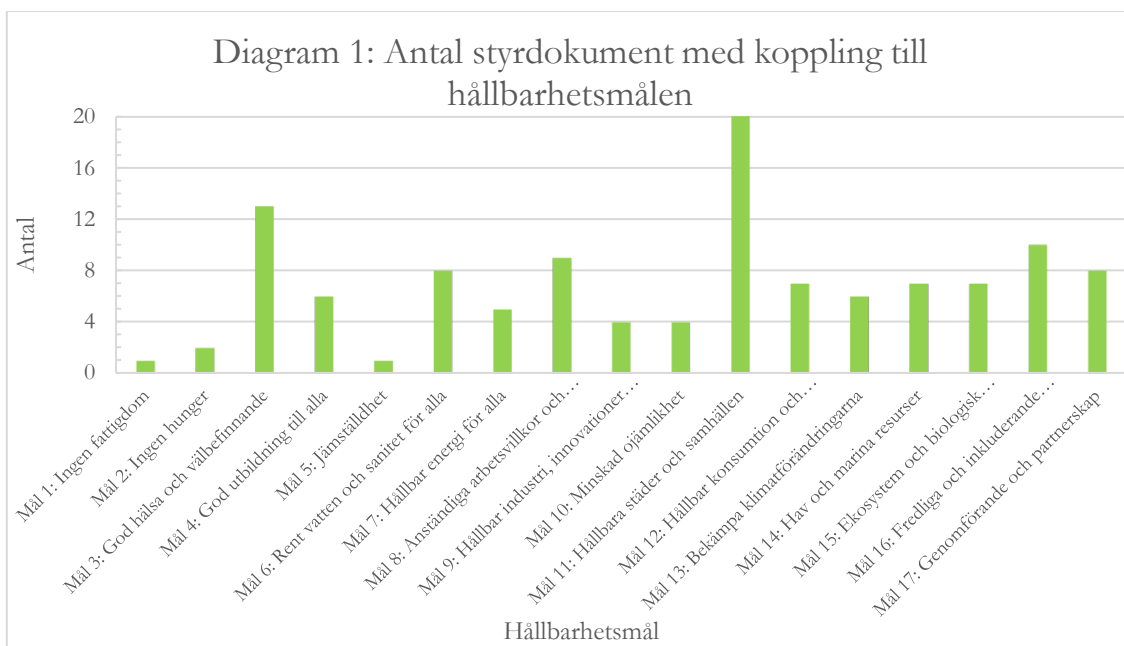
Ambitionen *Vi ska vara bäst på att vara kommun* tydliggör vikten av att resultat mäts och jämförs med andra kommuner, där Nacka ska vara bland de 10 procent bästa i kommunala jämförelser. Utifrån de senaste uppmätta värdena som redovisas i kommundatabasen Kolada når Nacka ambitionen att vara bland de 10 procent bästa för 21 av 50 nyckeltal och för 7 av nyckeltalen återfinns Nacka bland de 25 procent bästa. För 15 av Koladas redovisade nyckeltal ligger Nacka bland det mittersta 50 procenten och för fyra av nyckeltalen hamnar kommunen bland de 25 procent sämsta kommunerna. Nyckeltalen med de största utmaningarna finns inom målen: *Hälsa och välbefinnande, God utbildning för alla, Minskad ojämlikhet* samt *Fredliga och inkluderande samhällen*.²¹ Sedan finns det flera nyckeltal där det bara krävs en liten förbättring för att komma upp i nittionde percentilen, till exempel körsträcka i bilar och kvinnors medianlöner i kommunen. Se bilaga 5, *Nackas resultat utifrån Nyckeltalen i Kolada*.

I kartläggningen har även en genomläsning av kommunens övergripande styrdokument gjorts²². Genom att systematiskt koppla styrdokumentens innehåll till mål och delmål i Agenda 2030 är förhoppningen att skapa klarhet i hur Nacka kommun i nuläget förhåller sig till målen i agendan samt även identifiera eventuella områden som i dagsläget inte täcks. Genomläsningen visade att det finns kopplingar till alla 17 av Agenda 2030-målen i Nackas styrdokument. *God hälsa och välbefinnande och Hållbara städer och samhällen* är de två mål där klart flest antal styrdokument har

²¹ Utifrån tillgängliga nyckeltal för hela riket redovisade i Kolada 2019. För 3 av nyckeltalen fanns inga tillgängliga data.

²² För mer information om vilka styrdokument som ingått i genomläsningen, se bilaga 6

kunnat kopplas. Tolkningen av detta bör göras med en viss försiktighet då ett antal av styrdokumenterna inte belyser vilka åtgärder som faktiskt gjorts samt att dessa två globala mål berör ett stort antal av de övriga målen i agendan. Det framgår också att några mål inte lika tydligt syns i kommunens styrdokument. Som exempel kan nämnas *Ingen fattigdom*, *Ingen Hunger* och *Jämställdhet*. En försiktig slutsats av detta skulle kunna vara att dessa mål inte har utmaningar på samma sätt i det svenska samhället som i en del andra länder i världen.

4.1 Varför hållbarhet inom ramen för Agenda 2030?

Nacka kommun ingår i en alltmer globaliserad värld och för att utvecklingen ska bli så hållbar som möjligt krävs ett helhetsgrepp och ett engagemang från alla nivåer i samhället. De globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 kan vara vägledande för hur Nacka kommun ska växa på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt.

En fördel med att använda Agenda 2030 som utgångspunkt för hållbarhetsarbetet är att den erbjuder ett gemensamt språk för både medarbetare och externa målgrupper, och har en stor tyngd då den utgör världens mest ambitiösa plan för hållbar utveckling hittills. Agenda 2030 kan således ses som ett användbart ramverk för hela kommunens hållbarhetsarbete. Genom en implementering och integrering av Agenda 2030 kommer det underlätta för förtroendevalda, anställda i kommunkoncernen och för de som bor och verkar i Nacka att förstå, se helheten och

gemensamt utveckla hela kommunens hållbarhetsarbete och samtidigt bidra till FN:s globala hållbarhetsmål och en bättre värld.

Agendan består av de 17 globala målen för hållbar utveckling, men minst lika viktiga är de principer som genomsyrar agendans deklaration:

- Att agendan är universell och berör samtliga länder utifrån nationell kapacitet
- Att ägarskapet av agendan är nationell och ska förankras i det nationella arbetet utifrån nationella förutsättningar
- Att ingen ska lämnas utanför, med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar
- Att inte äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov
- Att målen balanserar på de tre dimensionerna av hållbar utveckling
- Att målen är integrerade och odelbara, att inget mål kan uppnås på bekostnad av annat och att framgång krävs inom alla områden för att det övergripande målet ska kunna uppnås
- Att förverkligande av alla människors mänskliga rättigheter ses som en av två grundpelare för att lyckas med agendan
- Att uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor.

Nacka kommun kan på olika sätt ta sig an arbetet med att genomföra Agenda 2030. Det handlar om hur det politiska åtagandet synliggörs och manifesteras, hur agendan integreras i styrning, ledning och på verksamhetsnivå, hur arbetet synliggörs, hur samverkan säkerställs och hur uppföljningen av agendan går till. I nuläget återfinns inte de globala målen i kommunens vision, mål- och resultatstyrning, budget, i översiktsplanen eller andra styrande dokument. Detta betyder att det inte finns något övergripande uppdrag kring Agenda 2030 för verksamheter att arbeta med, utan frågan drivs självständigt i den mån man vill och kan.

4.2 Tillvägagångsätt för en implementering

Den samhällsförändring som Agenda 2030 beskriver är långsiktig. Agendans integrerade syn på hållbar utveckling innebär att den utgör en naturlig del av arbetet som redan görs inom kommunen²³ och att det är viktigt att se hållbarhetsarbetet som en helhet. En implementering av

²³ Se bilaga 4, Nackas hållbarhetsarbete – Goda exempel

Agenda 2030 i Nacka kommun ska därför inte utgöra något nytt utan utgå från kommunens befintliga styrning och mål. Några nyckelfaktorer för att kunna arbeta med Agenda 2030 inom ramen för Nackas styrmodell är att genom uppföljning och utvärdering identifiera mål, nyckeltal och indikatorer för att följa utvecklingen. Ett annat sätt är att överväga kopplingar mellan de tre dimensionerna för hållbar utveckling; ekonomisk, social och miljömässig och Nackas fyra övergripande mål samt hur kommunen väljer att kommunicera sitt hållbarhetsarbete.

4.2.1 Vikten av att följa upp

För att veta hur det går med genomförandet av de 17 globala målen och Nackas hållbarhetsarbete i stort är uppföljningen helt avgörande. Utgångspunkten för Nackas olika verksamheter för implementeringen av Agenda 2030 kan med fördel utgöras av att nyckeltalen i Kolada²⁴, som ett komplement till nämndernas egna resultatindikatorer och kommunens sex miljömål.

Två olika verktyg för uppföljning som redan idag finns och används i Nacka kommun är Miljöbarometern och Stratsys. Båda dessa verktyg kan kompletteras för att även möjliggöra uppföljning av de globala målen, bland annat genom de nyckeltal som finns i Kolada. Via webbverktyget Miljöbarometern redovisas redan Nacka kommunens miljömål. Stratsys är främst kommunens interna verktyg för verksamhetsuppföljning. Genom att redovisa hållbarhetsmålen på nacka.se, antingen via Miljöbarometern eller Stratsys, skulle kommunen kunna samla och få en överblick i hållbarhetsarbetet samt på ett tydligt sätt kommunicera arbetet internt såväl som externt till anställda, Nackabor, företagare, skolor, civilsamhälle och andra intressenter. Med hjälp av nyckeltalen för Agenda 2030 från Kolada kan ett ramverk för uppföljning och utvärdering med enkelhet skapas.

Utöver uppföljning av Koladas nyckeltal kan en mer utförlig hållbarhetsredovisning tas fram som ett komplement till kommande årsredovisning, med fokus på att lyfta och belysa kommunens arbete med Agenda 2030 utifrån social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. En hållbarhetsredovisning kan tydliggöra Nackas arbete med Agenda 2030 och kopplingen mellan de globala målen, de fyra övergripande målen samt mål på nämnd -och verksamhetsnivå och därigenom underlätta samverkan i de frågor som berör många aktörer i kommunen. Arbetet med

²⁴ www.kolada.se

att ta fram en hållbarhetsredovisning kan även bidra till att öka kunskapen, kännedomen och engagemanget för hållbarhetsfrågorna i kommunen.

4.2.2 Kommunikation, kunskap och delaktighet

Kunskap, medvetenhet och motivation är nyckelord i det kommande arbetet. För att kunna arbeta med Agenda 2030 krävs kunskap om hållbar utveckling och hur målen är sammankopplade. Förståelse för inom vilka områden eller hur kommunen har rådighet inom respektive mål är också viktigt. Genom informations- och utbildningsinsatser skapas kunskap kring innehållet i agendan, om vad den innebär för just vår kommun samt var utmaningarna ligger. Kunskap skapar också delaktighet och motivation till att bidra till kommunens hållbarhetsarbete. Kompetensutveckling för politiker och tjänstepersoner är viktiga delar i genomförandet. I det fortsatta arbetet bör undersökas hur organisationen bäst bereds kännedom om Agenda 2030, dess bakgrund, mål och koppling till det lokala arbetet. Målsättningen är att förtydliga och underlätta hållbarhetsarbetet och koppla det till Nackas hela styrmodell.

De som bor och verkar i Nacka bör också göras delaktiga i kommunens arbete i ett tidigt skede. Agenda 2030 erbjuder en bra kommunikationsplattform för kommunens samverkan med det lokala näringslivet, ideella organisationer och medborgare. Agenda 2030 och de globala målen är idag mer allmänt kända än exempelvis Sveriges miljömål. Det är speciellt viktigt att involvera barn och unga eftersom hållbar utveckling i slutändan handlar om deras framtid. En plan för kommunikation om Agenda 2030 kan behövas för att kommunicera samstämmigt och planerat kring hållbarhetsfrågor.

4.2.3 Förankring i styrsystem

Hur arbetet med de globala hållbarhetsmålen kan bli en del i Nackas ordinarie verksamhet och uppföljning blir en fråga om hur målen kan relateras och integreras i kommunens styrning. För att Agenda 2030 ska få genomslag i verksamheten är det politiska åtagandet och förankring i kommunens styr- och ledningssystem den kanske viktigaste framgångsfaktorn. Nacka kommun har idag ett stort antal olika styrdokument vilket gör att integrering i alla styrdokument är nästintill omöjlig. Däremot kan det vid revidering av befintliga styrdokument eller vid framtagande av nya strategier, program och planer utgå från Agenda 2030-perspektivet²⁵.

²⁵ Till exempel pågår revideringar av Miljöprogrammet och Avfallsplanen

Redan idag överensstämmer kommunens fyra övergripande mål relativt väl med agendans tre hållbarhetsdimensioner. De globala målen, kommunens fyra övergripande mål och nämndernas ansvarsområden kan på så vis kopplas ihop och relatera till varandra.

Att integrera de globala hållbarhetsmålen i kommunens mål -och budgetarbete är en lärande process. Ett första steg i arbetet är att, utifrån kommunens styrprincip om delegerat ansvar och befogenheter, låta varje nämnd och verksamhet i kommunen själva identifiera vilka prioriterade mål och områden som just de kan påverka mest.

En fördel med att använda Agenda 2030 som utgångspunkt är att den erbjuder ett gemensamt språk för både medarbetare och externa samarbetsparter, och har en stor tyngd då den utgör världens mest ambitiösa plan för hållbar utveckling hittills. Agendan kan ses som ett paraply för att omspanna hela kommunens hållbarhetsarbete.

4.2.4 Samverkan och partnerskap

En omställning till ett mer hållbart samhälle pågår över hela landet. För att fånga samhällets ständiga förändring och få en så diversifierad och sann bild som möjligt behöver detta ske i samverkan med olika aktörer. För att bidra till en förflyttning krävs att många aktörer blir delaktiga. Civilsamhällets engagemang kan spela en avgörande roll i genomförandet av Agenda 2030 och regeringen uppmuntrar till nya partnerskap mellan kommuner, civilsamhället, näringsliv och forskarsamhället. Erfarenhetsutbyte med andra aktörer kan också ge inspiration kring hur arbetet kan utformas. I Nacka kommun är alla verksamheter själva ansvariga för genomförandet av agendan inom sina respektive ansvarsområden. Samarbete som involverar olika verksamheter är särskilt viktigt för att hantera agendans sammanflätade mål. För att uppfylla målen kommer ökad samverkan över enhetsgränser och mellan nämnder krävas. I denna process är det viktigt att komma ifrån stuprörstänkandet som ofta finns i kommuner. Kommunen bör också utveckla sitt internationella samarbete då detta ger möjlighet att lära från andra och förstå sin plats i en globaliserad värld.

4.2.5 Långsiktighet

Hållbar utveckling har per definition ett långsiktigt perspektiv. Kommunens insatser här och nu, har potential att påverka samhället på mycket lång sikt. Att arbeta med hållbar utveckling kräver

med andra ord att man fokuserar på långsiktig planering. Långsiktiga investeringar på en omställning till ett hållbart samhälle ger också ekonomiska vinster på sikt, då kostnader som skulle kunna uppstå i framtiden undviks.